

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Atilla Senih Mayda ¹
Muammer Yılmaz ¹
Filiz Bolu ¹
Sinemis Çetin Dağlı ¹
Gökçe Çağdaş Gerçek ¹
Nurettin Teker ²
Sezer Tiryaki ²
Güzin Toygar ²
Murat Türkarlan ²
Ayşe Meryem Uslu ²
Elif Usturalı ²
Esra Yamansavcı ²
Neriman Yardımcı ²
Alper Doğan Önder ²

¹Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi
Halk Sağlığı AD. Düzce
² Düzce Üniversitesi Tıp
Fakültesi, İntern Doktor

*Bu çalışma "15. Ulusal Halk Sağlığı
Kongresi'nde bildiri olarak yer
almıştır".*

*Yazışma Adresi:
Dr. Filiz Bolu
Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi
Halk Sağlığı AD. Düzce
E-mail: drfiliz@yahoo.com*

*Geliş Tarihi: 01.08.2013
Kabul Tarihi: 30.12.2014*

Konuralp Tıp Dergisi
e-ISSN1309-3878
konuralptipdergi@duzce.edu.tr
konuralpgeneltip@gmail.com
www.konuralptipdergi.duzce.edu.tr

Bir Öğrenci Yurdunda Kalan Üniversite Öğrencilerindeki İnternet Bağımlılığı İle Beck Depresyon Ölçeği Arasındaki İlişki

ÖZET

Amaç: Bir üniversite öğrenci yurdunda kalan öğrencilerde internet bağımlılığı ile depresyon arasındaki ilişkileri saptamaktır.

Yöntem: Bu tanımlayıcı tipte araştırmada bir öğrenci yurdunda kalan 1000 üniversite öğrencisinden 698'ine yüz yüze görüşülmek suretiyle sosyo-demografik özellikleri ile ilgili 15 ve Goldberg'in internet bağımlılığı tanı kriterlerinden yararlanarak hazırlanan 7 soru olmak üzere toplam 22 soruluk bir anket formu ve "Beck Depresyon Ölçeği" (BDÖ) uygulanmıştır.

Bulgular: Katılımcıların 397'sinin (%56.9) internet bağımlılığı vardır. İnternet bağımlılığı cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte olup, erkeklerde (%61.4) kadınlardan (%51.6) daha fazladır ($\chi^2=6.90$, $p=0.009$). Yaş gruplarına göre 19 yaş ve üstünde olanlarda 19 yaş altında olanlara göre internet bağımlılığı anlamlı olarak fazladır ($\chi^2=5.07$, $p=0.024$). BDÖ puanı 18 ve üstü olan 241 öğrenciden 194'ünde (%80.5) internet bağımlılığı varken, puanı 17 ve altı olan 457 öğrenciden 203'ünde (%44.4) internet bağımlılığı vardır. BDÖ puanları sınıfta kalanlarda ve kronik hastalığı olanlarda daha yüksektir.

Sonuç: BDÖ değerlendirmesine göre depresyona yatkınlığı olanlarda internet bağımlılığı daha fazla görülmektedir. Depresyona yatkınlık, internet bağımlılığında bir neden olabileceği gibi bir sonuç da olabilir. Depresyon sadece internet bağımlılığına bağlı olmayıp; kronik hastalık, son bir yıl içinde yakını kaybetme, sınıfta kalma, bölüm memnuniyeti, öz anne baba varlığı ve birlikteliği gibi nedenlere de bağlı olabileceği için bu etkenlerin bağımsız olarak depresyonla ilişkisi araştırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: İnternet; Bağımlılık; Depresyon; Beck Depresyon Ölçeği

Internet Addiction and Beck Depression Inventory in the University Students at a Student Hostel

ABSTRACT

Objective: To determine the relationship between internet addiction and depression in students at a student hostel.

Methods: The data of this descriptive study was collected with questionnaires applied to 698 of 1000 university students by face to face interview. Data was collected with Beck Depression Inventory and with the interview form that includes 15 questions about sociodemographic characteristics and 7 questions they were prepared using Goldberg's diagnostic criteria.

Results: Among the participants 397 (56,9%) were diagnosed as Internet addicts. 61,4% of men and 51,6 %of women were internet addicts and the difference was significant ($\chi^2=6.90$, $p=0.009$). Internet addiction was higher in the group over and at the age 19, then the group under 19 years ($\chi^2=5.07$, $p=0.024$). 194 (80,5%) of 241students they have 18 points and higher by Beck Depression Inventory were in the internet addicts group. Although 203 (44.4%) of 457 students they have 17 points and lower were prone to depression. BDI points were higher by the students they had chronic illness and they were to fail.

Conclusion: According to BDI, internet addiction is most common by students they are prone to depression. The tendency to depression can be a cause or a consequent of internet addiction. Depression is not only associated with internet addiction. It can be related with chronic illness, losing relatives in the past year, satisfaction by faculty, school failure, and parents to be alive and together. Thus it must be researched if these are independent related with depression.

Keywords: Internet, Addiction, Depression, Beck Depression Inventory

GİRİŞ

Temelleri 1960'lı yıllarda Amerika'da atılan internet, aradan geçen 50 yıl içerisinde tüm dünyaya hızla yayılmış ve Haziran 2012 tarihli verilere göre tüm dünyada 2.405.518.376 kişiye ulaşmıştır. Gelişen dünyada iletişimi artırmak ve bilgi paylaşımını kolaylaştırarak, araştırmacıların olanaklarını artırmak amacıyla ortaya çıkan internet artık birçok insanın günlük hayatının ayrılmaz bir parçasıdır (1). Kullanıcılar interneti, mesaj göndermek, haber okumak, iş yapmak ve çok daha fazlası için kullanır (2). İnternet kullanımında 2000-2012 yılları arasında dünyada yüzde dört yüzün üzerinde bir artıştan söz edilmektedir. Türkiye'de de oldukça hızlı bir artış söz konusudur. Hatta ülkemizde internet kullanıcı sayısındaki artış oranı Avrupa Birliği AB ülkelerinin oldukça üzerindedir. İnternetin yaşantımızda giderek önemi artan bir konuma sahip olması, satın alma gücünün artması ve genç nüfusumuzun fazla olması, kullanımı etkileyen unsurların başında gelmektedir (3). Türkiye'de 2005 yılında 7.270.000 olan kullanıcı sayısı, 2012 Haziran ayında 36.455.000'e çıkmıştır (4,5).

Sağlıklı internet kullanımı, gençlerin bilgi toplarken okuma, yazma seçme, sınıflandırma gibi çeşitli becerilerini kullanmasına yardımcı olmaktadır. Kontrolsüz internet kullanımı ise çocuğun ve gencin fiziksel, psikolojik, sosyal ve bilişsel gelişimini olumsuz yönde etkileyebilmektedir (6,7).

İnternet, bir yandan insanların pek çok ihtiyacını karşılarken, bir yandan da bağımlılığın gelişmesine neden olmaktadır (7). İnternet bağımlılığı terimi ilk olarak 1996 yılında Goldberg tarafından tanımlanmıştır (8). Kompulsif internet kullanımı, patolojik internet kullanımı, bilgisayar bağımlılığı, internet aşırı kullanımı ve daha yaygın olarak internet bağımlılığı olarak tanımlanan bu tablo hakkında ilk yayınlar 1990'lı yılların ortalarından itibaren gözükmeye başlamıştır (9-12). İnternetin tahmin edilenden hızlı yaygınlaşması, kontrolsüz ve aşırı internet kullanımına bağlı sorunları da ortaya çıkartmaya başlamıştır. İşyeri ve okul performansının düşmesi, uyku bozukluğu, internetsiz bir hayatın sıkıcı ve boş gelmesiyle kendini gösteren irade ve istek azalması, hatta internetin aşırı kullanımına bağlı olarak ortaya çıkan kas ve iskelet sistemi problemleri ile bazı video oyunlarına bağlı epileptik nöbetler bahsi geçen belirtilerdir (1,12).

İnternet bağımlılığı son yıllarda hızla yayılmakta ve konuya ilişkin tanı ve tedavi tekniklerinin geliştirilebilmesi amacıyla çeşitli psikolojik faktörlerin etkileri araştırılmaktadır (7). Bu bağlamda depresyonun, internet bağımlılığı gelişiminde önemli bir etken olabileceği düşünülmektedir (13). Bu düşünceye göre depresif bireyler sosyal destek için internetten fayda ummakta, bu durum da gerçek yaşamlarındaki

ilişkilerinin sosyal izolasyonla birlikte daha kötüye gitmesine neden olarak internet bağımlılığı riskini arttırmaktadır. Birçok çalışmada depresyon ile internet bağımlılığı arasında güçlü bir ilişkinin olduğu belirtilmiştir (11,14-17). Bazı internet bağımlısı olan ergenler ise, interneti depresyon hallerini hafifleten bir ortam olarak gördüklerini açıklamışlardır (18). Aynı zamanda bağımlı bireylerin interneti kullanmadığı zamanlarda depresyon halinin gözlemlenmesi de mümkündür. Depresyon gibi "yalnızlık" kavramının da internet bağımlılığı ile güçlü bir ilişkisi olduğu düşünülmektedir (19-22).

İnternet gibi ileri derecede karmaşık bir teknoloji aracının bağımlılığın tanımlanması ve ayırıcı tanısının yapılması oldukça güçtür. Bu nedenle klinisyenlerin normal ve patolojik internet kullanımının sınırlarını çizmek açısından dikkatli ve deneyimli olmaları gerekir (23). Patolojik kumar oynama kriterleri Young tarafından modifiye edilerek 8 maddelik bir değerlendirme ölçeği oluşturulmuştur. Ayrıca Goldberg tarafından geliştirilmiş, Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders DSM-IV sınıflama sistemine göre uyarlanmış 7 maddelik bir tanı ölçeği de bulunmaktadır.

Tipik bir internet bağımlısı haftada 40-80 saat arasında bilgisayar başında kalmakta ve tek seferde hiç aralıksız 20 saate kadar bilgisayar başından kalkmayabilmektedir. Uyku döngüsü bozulan hasta uyarıcı madde kullanmaya aşırı kahve ve kolalı içecekler tüketmeye başlayabilir, fiziki aktivitenin giderek azalmasına bağlı obezite, karpal tünel sendromu, sırt ağrısı ve postür bozuklukları gelişebilir (23,24). Yakın zamanda yapılan bir çalışmada internet bağımlılığının dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu ile olan ilişkisi araştırılmış, günde 1 saatten fazla internette vakit geçiren çocuklarda dikkat eksikliği semptomlarının varlığı saptanmıştır (25).

DSM ruhsal bozuklukları teşhis etmek ve sınıflandırmak için klinisyenler tarafından kullanılan el kitabıdır. Daha önce yayınlanan DSM-IV internet bağımlılığından bahsetmezken, Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından, 2013 yılında yayınlıyacak olan DSM-5'te, "İnternet Oyun Bozukluğu" yer almıştır. İnternet Oyun Bozukluğu resmi bir hastalık olarak temel kitaplara eklenmesi için kabul olmadan önce daha fazla klinik araştırma ve deneyim alınmasını gerektiren bir durum olarak DSM-V Bölüm III'te tanımlanmıştır. Şu anda, bu durum için gerekli kriterleri internet oyun ile sınırlıdır ve internet, çevrimiçi kumar ya da sosyal medya genel kullanım dahil değildir (2).

Ülkemizde genç nüfusun fazlalığı, internetin yaygınlaşma hızının yüksekliği ve işsizlik gibi sosyoekonomik nedenlerden dolayı klinisyenlerin internet kullanımı ile ilişkili problemlere daha sık karşılaşmaya başlayacağını

düşünmekteyiz. Özellikle okul çağında sık görüldüğü için aşırı şekilde internet/bilgisayar kullanımını öğrencilerin ruhsal ve bedensel gelişimlerini zayıflatarak bireylerin hem akademik hem de kişisel gelişimini olumsuz etkilemektedir (26).

Bu çalışmanın temel amacı, Düzce Avni Akyol Yurdu'nda kalan üniversite öğrencileri arasında depresyon ve internet bağımlılığının prevalansı konusunda bilgiler elde etmek; internet bağımlılığı ile depresyon arasındaki ilişkileri saptamaktır. Ayrıca internet bağımlılığı ile yaş, cinsiyet, eğitim gördüğü bölüm ve sosyo-ekonomik düzey gibi demografik değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek de araştırmanın diğer bir amacını oluşturmaktadır

MATERYAL VE METOT

Bu kesitsel tipte çalışmada Düzce Avni Akyol Öğrenci Yurdu Yönetiminden yazılı ve sözlü izin alınarak öğrenci yurdunda kalan 1000 kişiden 698 kişiye öğrencilerle yüz yüze görüşmek suretiyle öğrencilerin sosyodemografik özellikleri ile ilgili 15 Goldberg'in internet bağımlılığı ile tanı kriterlerinden (27) yararlanarak hazırlanan 7 soru olmak üzere toplam 22 soruluk bir anket formu ve "Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ)" uygulanmıştır. Goldberg tarafından geliştirilmiş olan 7 maddelik ölçek DSM-IV sınıflama sistemine uyarlanmıştır (27). Bu ölçekte yer alan 3 veya daha fazla durumun on iki aylık bir dönem içinde herhangi bir zamanda mevcut olması internet bağımlılığı anlamına gelmektedir (27).

Goldberg'in internet bağımlılığı için tanı ölçütleri:

1. *Aşağıdakilerden biriyle tanımlanan tolerans gelişimi.*
- a. *İstenecek keyfin alınabilmesi için belirgin olarak artmış internet kullanım süresi*
- b. *Sürekli olarak aynı sürelerde internet kullanımı ile alınan keyifte azalma olması*
2. *Aşağıda tanımlanan şekilde yoksunluk gelişmesi*
- Ağır ve uzun süreli internet kullanımı sonunda aşağıdakilerden en az 2 tanesinin günler içinde ortaya çıkması (1 ay içinde ortaya çıkabilir) ve kişilerin bunlardan dolayı iş, sosyal ve önemli işlevsel alanlarda sıkıntı yaşamaları.*
- a. *Psikomotor ajitasyon*
- b. *Bunaltı*
- c. *İnternette neler olduğu hakkında takıntılı düşünceler*
- d. *İnternet hakkında fanteziler ve hayal kurma*
- e. *İsteyerek ya da istemeyerek tuşlara basma hareketi yapma*
- f. *Bu sıkıntılı durumlardan kurtulmak için internete veya benzeri servislere bağlanma*
3. *İnternet kullanımı genellikle planlandığından daha uzun süreler alır*
4. *İnternet kullanımını bırakmak veya denetim altına almak için sürekli bir istek veya boşa çıkan çabalar vardır.*
5. *İnternet ile ilgili eylemlere çok uzun süreler ayrılır (kitap almak, yeni web tarayıcıları ve programları denemek, dosyaları düzenlemek vb.)*
6. *İnternet kullanımı nedeniyle önemli toplumsal mesleki etkinlikler veya boş zamanları değerlendirme etkinlikleri bırakılır veya azaltılır.*

7. *İnternet kullanımı, yol açtığı sorunlara (uykusuzluk, evlilik problemleri, işe ve randevulara geç kalma vb.) rağmen aşırı olarak devam eder (27).*

BDÖ, Beck ve ark. tarafından adolesan ve erişkinlerde depresyonun davranışsal bulgularını ölçmek amacıyla 1961 yılında geliştirilmiştir (28). 1978 yılında ölçeğin tümü revize edilerek şiddeti tanımlayan duplikasyonlar ayıklanmış ve hastaların bugünü de kapsayacak biçimde son bir haftalık durumlarını işaretlemeleri istenmiştir (29). Şiddet olarak; 0-9= Minimal, 10-16= Hafif, 17-29= Orta, 30-63= Şiddetli, şeklinde yorumlanmaktadır. Ölçek Türkçeye BDÖ ve Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ) adıyla iki ayrı form olarak çevrilmiş, geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır (30,31).

Araştırma grubunu Düzce Avni Akyol Yurdunda Kalan 1000 Öğrenciden ulaşılabilen 698 öğrencidir. Araştırmanın hipotezleri: "1. İnternet bağımlısı olan bireylerde Beck depresyon ölçeği skoru daha yüksektir.", "2. İnternet bağımlılığı erkeklerde daha siktir." şeklinde kurulmuştur. Bağımlı değişkenler; Goldberg'in internet bağımlılığı tanı kriterlerine göre bağımlı olmak ve Beck depresyon ölçeği puanı, bağımsız değişkenler ise; yaş, cinsiyet, ailenin sosyoekonomik durumu, ailenin birliktelik durumu olarak belirlendi.

Araştırmanın analizinde PASW (Versiyon 18) Programı kullanıldı. Kategorik değişkenler arasındaki ilişkilerde ki-kare testi, grupların ortalamaların karşılaştırılmasında iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi kullanılmıştır. P<0.05 anlamlı kabul edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın yapıldığı Düzce Avni Akyol Öğrenci Yurdu'nda toplam kişi sayısı 1000'dir. Bunlardan 698'ine anket formları uygulandı. Katılımcıların yaşları en az 17, en fazla 26 olmak üzere ortalama 20.4±1.84'tür. Katılımcıların 234'ünü (%33,5) orman fakültesi, 180'ini (%25,8) teknik eğitim fakültesi, 157'sini (%22,5) meslek yüksek okulu, 127'ini (%18,2) tıp öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan kişilerin 376'sını (%53,9) erkekler, 322'sini (%46,1) kadınlar oluşturmaktadır. Algılanan gelir durumuna göre katılımcıların 37'si (%5,3) yüksek gelir, 5872'si (%84,1) orta gelir, 74'ü (%10,6) düşük gelir düzeyindedir. Araştırma grubundakilerin 679'unun (%97,3) annesi öz, 648'inin (%92,8) babası öz ve sağdır. Kişilerin 591'inin (%84,7) anne babası birlikte, 103'ünün (%14,8) anne babası birlikte değildir. Katılımcıların 17'sinin (%2,4) üvey annesi, 17'sinin (%2,4) üvey babası vardır. Katılımcıların 538'inin (%77,1) aylık eline geçen para 0-500 TL, 134'ünün (%19,2) 501-1000 TL, 26'sının (%3,7) 1000 TL ve üstüdür.

Günlük internete bağlanma süresine göre kişilerin 317'si (%45,4) 1 saatten az bağlanmaktadır. İnternet kullanım süresine göre kişilerin 351'i (%50,3) 1-5 yıldan beri interneti kullanmaktadır. İnternete bağlanma yerine göre

kişilerin 313'ü (%44.8) yurttta, 189'u (%27.1) evde, 161'i (%23.1) internet kafede, 35'i (%5) okulda bağlanmaktadır (Tablo 1).

Araştırmaya katılan kişilerin depresyona itebilecek özel durumlarına göre dağılımı değerlendirildiğinde; katılımcıların 102'si (%14.6) sınıfta kalmıştır, 152'si (%21.8) son bir yıl içinde yakınına kaybetmiştir, 84'ünün (%12) kronik bir hastalığı vardır. 504'ü (%72.2) okuduğu bölümden memnun, 194'ü (%27.8) memnun değildir.

698 katılımcının BDÖ formu ile değerlendirilmesi sonucu 241'i (%34,5) "Depresyona yatkınlığı var (18 puan ve üstü)" 457'si (%65,5) "Depresyona yatkınlığı yok (0-17 puan)" olarak bulunmuştur. Katılımcıların internet bağımlılık durumlarına göre dağılımı değerlendirildiğinde; 397'sinin (%56,9) internet bağımlılığı vardır, 301'inin (%43,1) internet bağımlılığı yoktur. Okudukları fakülte ve bölümlere göre katılımcıların internet bağımlılıklarının dağılımı farklılık göstermemektedir ($\chi^2=17,86$, $p=0.057$) (Tablo 2).

Araştırmaya katılan 322 kadından 166'sında (%51.6), 376 erkekten 231'inde (%61.4) internet bağımlılığı vardır. Cinsiyete göre internet bağımlılığı anlamlı bir farklılık göstermektedir ($\chi^2=6,90$, $p=0,009$). Araştırmaya katılan kişilerin 625'i (%89) 19 yaş ve üzerinde, 73'ü (%11) 18 yaş ve altındadır. Yaş gruplarına göre 19 yaş ve üstünde olanların 365'inde (%58,4), 18 yaş ve altında olanların 32'inde (%43,8) internet bağımlılığı vardır. Yaş gruplarına göre internet bağımlılığı dağılımı anlamlı bir farklılık göstermektedir ($\chi^2=5,07$, $p=0,024$) (Tablo 3).

Gelir durumuna göre kişilerin 587'si (%84.1) orta gelir düzeyindedir. Gelir durumuna göre internet bağımlılığı dağılımı anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p=0.11$, $\chi^2=4.32$). Kişilerin 19'unun (%2.7) öz annesi, 19'unun (%2.7) öz babası vefat etmiştir. Öz annesi vefat edenlerin %68.4'ünde, öz annesi hayatta olanların %56.6'sında internet bağımlılığı vardır. Öz babası vefat edenlerin %72'sinde, öz babası hayatta olanların %55.7'sinde internet bağımlılığı vardır. Öz baba vefat etmesine göre internet bağımlılığı dağılımı anlamlı bir farklılık göstermekte ($p=0.02$, $\chi^2=5.02$) olup öz anne vefat etmesine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p=0.30$, $\chi^2=1.06$). Kişilerin 103'ünün (%14.8) anne babası birlikte değildir. Anne baba birlikte olmayanların 75'inde (%72.8) internet bağımlılığı vardır. Anne baba birlikteliğine göre internet bağımlılığı dağılımı anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p<0.001$, $\chi^2=12.25$). Kişilerin 17'sinin (%2.4) üvey annesi, 17'sinin (%2.4) üvey babası vardır. Üvey annesi olanların 14'ünde (%82.4) internet bağımlılığı vardır. Üvey anne olmasına göre internet bağımlılığı dağılımı anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p=0.03$, $\chi^2=4.61$). Üvey babası olanların 14'ünde (%82.4) internet bağımlılığı

vardır. Üvey baba olmasına göre internet bağımlılığı dağılımı anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p=0.03$, $\chi^2=4.61$) (Tablo 4).

Katılımcıların 538'inin (%77,1) aylık eline geçen para 0-500 TL, 134'ünün (19,2) 501-1000 TL, 26'sının (3,7) 1000 TL ve üstüdür. Araştırmaya katılan kişilerin aylık eline geçen para miktarına göre internet bağımlılığı dağılımı farklılık göstermemektedir ($\chi^2=4.326$, $p=0.115$).

Araştırmaya katılan kişilerin günlük internete bağlanma süresine göre kişilerin 317'si (%45,4) 1 saatten az bağlanmaktadır. Günlük internete bağlanma süresine göre internet bağımlılığı dağılımı anlamlı olarak farklılık göstermektedir ($\chi^2=54.61$, $p<0.001$). İnternet kullanım süresine göre kişilerin 351'i (%50,3) 1-5 yıldan beri interneti kullanmaktadır. İnternet kullanım süresine göre internet bağımlılığı dağılımı anlamlı olarak farklılık göstermektedir ($\chi^2=29.44$, $p<0.001$). İnternete bağlanma yerine göre kişilerin 313'ü (%44,8) yurttta, 189'u (%27.1) evde, 161'i (%23.1) internet kafede, 35'i (% 5) okulda bağlanmaktadır. İnternete bağlanma yerine göre internet bağımlılığı dağılımı anlamlı olarak farklılık göstermemektedir ($\chi^2=1.655$, $p=0.647$).

Araştırmaya katılan kişilerin depresyona itebilecek özel durumlarına bakıldığında; katılımcıların 102'si (% 14.6) sınıfta kalmıştır, 152'si (%21.8) son bir yıl içinde yakınına kaybetmiştir, 84'ünün (%12) kronik bir hastalığı vardır. Katılımcıların 504'ü (%72.2) okuduğu bölümden memnun, 194'ü (%27.8) ise memnun değildir. Sınıfta kalma öyküsü olanlarda internet bağımlılığı oranı %74.5, olmayanlarda %53.9'dur. Sınıfta kalma durumuna göre internet bağımlılığı dağılımı anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p<0,001$, $\chi^2=15.14$). Yakınına kaybetme durumuna göre internet bağımlılığı dağılımı anlamlı bir fark göstermemektedir ($p=0.07$, $\chi^2=3.12$). Kronik hastalığı olan 84 kişiden 63'ünde (%75), kronik hastalığı olmayan 614 kişiden 334'ünde internet bağımlılığı vardır. Kronik hastalık durumuna göre internet bağımlılığı dağılımı anlamlı bir fark göstermektedir ($p<0,001$, $\chi^2=12.78$). Okuduğu bölüm memnuniyetine göre internet bağımlılığı dağılımı anlamlı fark göstermemektedir ($p=0,69$, $\chi^2=0.16$) (Tablo 5).

Araştırmaya katılan kişilerin 241'inde (%34,5) BDÖ formu değerlendirmesine göre depresyona yatkınlık vardır. BDÖ formu değerlendirmesine göre depresyona yatkınlığı olanların 194'ünde (%80,5) internet bağımlılığı vardır. BDÖ formu değerlendirmesine göre internet bağımlılığı dağılımı anlamlı bir fark göstermektedir ($\chi^2=83,73$, $p=0.001$) (Tablo 6).

Araştırmaya katılan kişilerin gelir durumuna göre kişilerin 587'si (%84.1) orta gelir düzeyindedir. Gelir durumuna göre BDÖ formu değerlendirmesi dağılımı anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p=0.01$, $\chi^2=9.22$). Kişilerin

19'unun (%2.7) öz annesi, 19'unun (%2.7) öz babası vefat etmiştir. Öz annesi veya öz babası vefat edenlere göre BDÖ formu değerlendirilmesi dağılımı anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p=0.08$, $x^2=7.82$) ($p=0.24$, $x^2=1.33$). Kişilerin 103'ünün (%14,8) anne babası birlikte değildir. Anne baba birlikteliğine göre BDÖ formu değerlendirilmesi dağılımı anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p=0.006$, $x^2=7.52$).

Kişilerin 17'sinin (%2,4) üvey annesi, 17'sinin (%2,4) üvey babası vardır. Üvey annesi olmasına göre BDÖ formu değerlendirilmesi dağılımı anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p=0.008$, $x^2=7.02$). Üvey babası olmasına göre BDÖ formu değerlendirilmesi dağılımı anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($x^2=2.61$, $p=0.10$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin 102'si (%14,6) sınıfta kalmıştır. Sınıfta kalma durumuna göre BDÖ formu değerlendirilmesi dağılımı anlamlı bir farklılık göstermektedir ($x^2=31.19$, $p=0.001$). Öğrencilerin 152'si (%21,8) son bir yıl içinde yakını kaybetmiştir. Yakını kaybetme durumuna göre BDÖ formu değerlendirilmesi dağılımı anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p=0.28$, $x^2=1.13$). Öğrencilerin 84'ünün (%12) kronik bir hastalığı vardır. Kronik hastalık durumuna göre BDÖ formu değerlendirilmesi dağılımı anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p<0.001$, $x^2=17.3$). Öğrencilerin 504'ü (%72,2) okuduğu bölümden memnun, 194'ü (%27,8) değildir. Okuduğu bölümden memnuniyete göre BDÖ formu değerlendirilmesi dağılımı anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p<0.001$, $x^2=19.76$).

Tablo 1. Araştırmaya katılan kişilerin internete bağlanma durumuna göre dağılımı

İnternete Bağlanma	Sayı	%
Günlük internete bağlanma süresi		
1 saatten az	317	45,4
1-5 saat	278	39,8
5-20 saat	91	13
20 saatten fazla	12	1,7
İnternet kullanım süresi		
1 yıldan kısa	88	12,6
1-5 yıl	351	50,3
5 yıldan uzun	259	37,1
İnternete bağlanma yeri		
Yurt	313	44,8
Ev	189	27,1
İnternet kafe	161	23,1
Okul	35	5
Toplam	698	100,0

Tablo 2. Araştırmaya katılan kişilerin okudukları fakülte ve bölümlere göre internet bağımlılık durumları dağılımı

Fakülte	Bölüm	İnternet Bağımlılığı					
		var		yok		toplam	
		Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*
Tıp		80	63	47	37	127	100,0
Orman	<i>Orman mühendisliği</i>	44	48,4	47	51,6	91	100,0
	<i>Peyzaj mimarlığı</i>	53	60,9	34	39,1	87	100,0
	<i>Orman endüstri</i>	27	49,1	28	50,9	55	100,0
Teknik Eğitim	<i>Modek</i>	37	64,9	20	35,1	57	100,0
	<i>Elektrik</i>	22	71	9	29	31	100,0
	<i>Bilgisayar</i>	35	63,6	20	36,4	55	100,0
	<i>Yapı</i>	22	62,9	13	37,1	35	100,0
	<i>Tasarım</i>	5	45,5	6	54,5	11	100,0
Meslek Yüksek Okulu	<i>Hemşirelik</i>	40	45,5	48	54,5	88	100,0
	<i>Diğer</i>	32	52,4	29	47,6	61	100,0

*Yüzdeler satır yüzdeleridir ($x^2=17,86$; $p=0.057$)

Tablo 3. Araştırmaya katılanların cinsiyete ve yaşa göre internet bağımlılık durumları dağılımı

	İnternet Bağımlılığı (n=698)						p
	Evet		Hayır		Toplam		
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Cinsiyet							
<i>Erkek</i>	231	61,4	145	38,6	376	100,0	$x^2=6,90$; $p=0,009$
<i>Kadın</i>	166	51,6	156	48,4	322	100,0	
Yaş							
<i>19 ve üzeri</i>	365	58,4	260	41,6	625	100,0	$x^2=5,07$; $p=0,024$
<i>18 ve altı</i>	32	43,8	41	56,2	73	100,0	

Tablo 4. Araştırmaya katılanların aile özelliklerine göre internet bağımlılıkları dağılımı

Özellik		İnternet Bağımlılığı (n=698)						p
		Var		Yok		Toplam		
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Gelir	<i>Yüksek</i>	25	67.6	12	32.4	37	100.0	$\chi^2=4.32,$ $p=0.11$
	<i>Orta</i>	324	55.2	263	44.8	587	100.0	
	<i>Düşük</i>	48	64.9	26	35.1	74	100.0	
Öz Anne	<i>Vefat etti</i>	13	68.4	6	31.6	19	100.0	$\chi^2=1.06,$ $p=0.30$
	<i>Yaşıyor</i>	384	56.6	295	43.4	679	100.0	
Öz Baba	<i>Vefat etti</i>	36	72.0	14	28.0	50	100.0	$\chi^2=5.02,$ $p=0.02$
	<i>Yaşıyor</i>	361	55.7	287	44.3	648	100.0	
Anne-Baba Birlikte	<i>Evet</i>	321	54.3	270	45.7	591	100.0	$\chi^2=12.25,$ $p<0.001$
	<i>Hayır</i>	75	72.8	28	27.2	103	100.0	
Üvey Anne	<i>Var</i>	14	82.4	3	17.6	17	100.0	$\chi^2=4.61,$ $p=0.03$
	<i>Yok</i>	383	56.2	298	43.8	681	100.0	
Üvey Baba	<i>Var</i>	14	82.4	3	17.6	17	100.0	$\chi^2=4.61,$ $p=0.03$
	<i>Yok</i>	383	56.6	298	43.4	681	100.0	

Tablo 5. Araştırmaya katılan kişilerin depresyona itebilecek durumlara göre internet bağımlılıkları dağılımı

Özel Durum		İnternet Bağımlılığı (n=698)						p
		Var		Yok		Toplam		
		Sayı	%*	Sayı	%*	Sayı	%*	
Sınıfta Kalmak	<i>Evet</i>	76	74,5	26	25,5	102	100	$p<0.0001$ $\chi^2=15.14$
	<i>Hayır</i>	321	53,9	275	46,1	596	100	
Yakınını kaybetmek	<i>Evet</i>	96	62,2	56	36,8	152	100	$p=0.07$ $\chi^2=3.12$
	<i>Hayır</i>	301	55,1	245	44,9	546	100	
Kronik hastalık	<i>Evet</i>	63	75	21	25	84	100	$p<0.0001$ $\chi^2=12.78$
	<i>Hayır</i>	334	44	280	45,6	614	100	
Bölüm memnuniyeti	<i>Evet</i>	289	57,3	215	42,7	504	100	$p=0.69$ $\chi^2=0.16$
	<i>Hayır</i>	108	55,7	86	44,3	194	100	

*yüzdeler satır yüzdeleridir.

Tablo 6. Araştırmaya katılan kişilerin BDÖ puanlarına göre internet bağımlılık durumları dağılımı.

BDÖ Puanı	İnternet Bağımlılığı (n=698)					
	Var		Yok		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
18 puan ve üstü	194	80,5	47	19,5	241	100.0
0-17 puan	203	44,4	254	55,6	457	100.0
Toplam	397	56,8	301	43,2	698	100.0

TARTIŞMA

Bulgulara göre katılımcıların üçte birinde BDÖ formu değerlendirmesine göre depresyona yatkınlık vardır. BDÖ formu değerlendirmesine göre depresyona yatkınlığı olanların %80,5'inde internet bağımlılığı vardır. BDÖ formu değerlendirmesine göre internet bağımlılığı dağılımı anlamlı bir fark göstermektedir. Depresyona yatkınlığı olanlarda internet bağımlılığı daha sık görülmektedir. Türkiye'de üniversite öğrencilerinde yapılan benzer çalışmalarda orta/ağır internet bağımlılığı %12.2, hafif internet bağımlılığı %25.7, başka bir çalışmada internet bağımlılığı %19 olarak bulunmuştur. İnternet bağımlılığı olan bireylerde depresyon, anksiyete, olumsuz benlik gibi özellikler, internet bağımlılığı düşük olan gruba göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (4,32). Depresyona yatkınlık, internet bağımlılığında bir neden olabileceği gibi bir sonuç da olabilir. Bu araştırmanın üniversite öğrencilerinde yapıldığı düşünülürse, kimliklerinin ve kişiliklerinin olgunlaştığı bu dönemde, baş

etmek zorunda oldukları ailevi sorunlar, barınma sorunları, mezuniyet sonrası iş bulma gibi yaşam içerisinde karşılaştıkları pek çok durum, sıkıntı yaratıyor ve bu depresif durumdan kurtulmak için sanal bir dünya olan internete yöneliyor olabilirler. Bunun yanında mevcut internet bağımlılığı nedeniyle yaşadığı sosyal izolasyon öğrenciyi depresyona itiyor olabilir.

İnternet bağımlılığında en büyük risk grubu 12-18 yaş arasındaki ergenlerdir (33). Çalışmamızda katılımcıların yaşları 17 ile 26 arasında değişmektedir. Yaş internet bağımlılığı dağılımını etkileyen faktörlerdendir ve çalışmamızda literatürden farklı olarak 19 yaş ve üstündeki katılımcılarda internet bağımlılığı daha yüksek bulunmuştur. Araştırmaya katılanların büyük çoğunluğunun 19 yaş ve üzerinde olması nedeniyle bu sonuç alınmış olabilir.

Yaptığımız çalışmada farklı fakültelerde okuyan öğrencilerde internet bağımlılığı açısından anlamlı bir farklılık bulunmadı. Fakülteler arası

fark bulunmamasının nedeni internet ve bilgisayar imkânlarına ulaşımın kolay olması olabilir. Bu çalışmada cinsiyete göre internet bağımlılığı dağılımı anlamlı bir farklılık göstermektedir, erkeklerde internet bağımlılığı daha fazladır. Literatürde cinsiyet açısından farklı bulgular dikkati çekmektedir. Yapılan bazı çalışmalarda bu çalışmayla uyumlu olarak internet bağımlılığı erkeklerde daha fazla bulunmuştur (4,32-34). Bazı çalışmalarda cinsiyet ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (11). Çalışmamızdaki farklılık toplumsal anlayış olarak erkeklerin internet ve bilgisayar oyunlarına ilgisi nedeniyle olabilir. Yapılan farklı araştırmalarda cinsiyete göre farklı bulgular araştırmaların yöntemlerindeki ve örneklem seçimlerindeki farklılıklardan kaynaklanmış olabilir.

Günlük internet kullanım süresi yapılan çalışmalarda internet bağımlılığı ile ilişkili bulunmuştur. Hatta bir çalışmada katılımcıların internet bağımlılığı ile en yüksek korelasyon gösteren değişkenlerden birinin günlük kullanım süresi olduğu gözlenmiştir. Katılımcıların yarısından fazlasının günde 0-2 saat arası internete bağlandığı bulunmuştur (4). Diğer çalışmalarda katılımcıların interneti günlük kullanım sürelerinin ağırlıklı olarak 1-3 saat arasında değiştiği gözlenmektedir ve benzer şekilde internet kullanım süresi internet bağımlılığında istatistiksel olarak anlamlı fark yaratmıştır (22,35). Çalışmamızda da günlük internete bağlanma süresi ile internet bağımlılığı ilişkili bulundu. Günlük internet kullanım süresinin uzun olması, internet bağımlılığının hem nedeni, hem belirtisi hem de bir sonucu olabilir. Ancak bilgiye ulaşma amacıyla kullanım ile internet kullanmaktan kendini alıkoyamama olarak da tanımlanan internet bağımlılığını ayırt etmek gerekir. Çünkü internet bağımlılığının tespitinde sadece internet başında geçirilen zamanın miktarı yeterli olmamakta, bu zamanın hangi kullanım amacı için harcandığı da büyük önem taşımaktadır (36). Çalışmamızda internet kullanım amacı sorgulanmadı.

Çalışmamızda internet kullanım süresi ile internet bağımlılığı ilişkisi bulundu. İnternet kullanım süresine göre kişilerin %12,6'sı 1 yıldan kısa, %50,3'ü 1-5 yıldan beri, %37,1'i 5 yıldan uzun interneti kullanmaktadır. Başka bir çalışmada henüz internetle tanışanların sayısı 86 (%11,4), 1-3 yıldır kullananlar 299 (%39,7), 4-6 yıldır kullananlar 165 (%21,9) ve 7 yıldan uzun süredir internet kullananların sayısı 40 kişi (%5,3) olarak tespit edilmiştir. İnternet kullanım süreleri her iki çalışmada benzerdir (22).

Araştırmaya katılan kişilerin depresyona itebilecek özel durumlarına göre internet bağımlılıkları incelendiğinde anne ve babası birlikte olmayanlarda ve üvey annesi bulunanlarda internet bağımlılığı oranı anlamlı derecede yüksek olmakla birlikte bu kişilerin aynı zamanda BDÖ'e göre de

anlamlı oranda depresyona eğilimli oldukları saptanmıştır. Bu durumda depresyon eğilimini internet bağımlılığı yerine kişilerin depresyona neden olabilecek özel durumlarına bağlamak daha anlamlı olabilir. Depresyon sadece internet bağımlılığına bağlı olmayıp; kronik hastalık, son bir yıl içinde yakını kaybetme, sınıfta kalma, bölüm memnuniyeti, öz anne baba varlığı ve birlikteliği gibi nedenlere de bağlı olabileceği için bu etkenlerin bağımsız olarak depresyonla ilişkisi araştırılmalıdır. Yaptığımız çalışmada kronik hastalığı olanlarda internet bağımlılığı anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Bu kişilerin hastalıklarından dolayı yapacağı sosyal aktivite sınırlı olacağından internete yönelmeleri ve dolayısıyla bağımlılık oranlarının yüksek çıkması anlamlı olabilir.

Çalışmanın çeşitli sınırlılıkları mevcuttur. Bu kesitsel çalışma internet bağımlılığı ve depresyon arasında sebep-sonuç ilişkileri kurmak için yeterli değildir. Bu nedenle, depresyonun öğrencilerde internet bağımlılığı ve internette uzun zaman geçirme eğilimine yol açtığını, ya da internette fazla zaman geçirme ve internet bağımlılığının depresyona sebep olduğunu net olarak söylemek mümkün değildir. Dünya genelinde, fevkalade faydaları olan ve geçen yüzyılın en önemli icadı kabul edilen internet teknolojisinin, kontrolsüz kullanımı halinde olumsuz etkileri de görülmeye ve tartışılmaya başlamıştır. Sorun bilgi teknolojilerinin kendisi değil bunların nasıl kullanıldığıdır. İnternet bağımlılığının tespitinde hangi kullanım amacı büyük önem taşımaktadır. Avrupa ülkelerinde bilişim ve internet teknolojileri becerilerini geliştirmek ve bilinçli internet kullanıcıları bireyler yetiştirmek için ders müfredatları yeniden düzenlenmiştir. Ancak Türkiye, Avrupa'da interneti bilinçli kullanım müfredatı olmayan tek ülke durumundadır (37).

SONUÇ

Bu çalışmadan elde edilen bulguların, internet bağımlılığı sıklığının ve depresyonla ilişkisinin, depresyonun ve internet bağımlılığının bazı risk faktörlerinin saptanması konusunda araştırmacılara yardımcı olabileceği düşünülmektedir. Ancak örneklem yalnızca bir üniversite yurdunda kalan öğrencilerden oluşturulmuştur; dolayısıyla temsil yeteneği örnekleme oluşturan grubun özellikleriyle sınırlıdır.

Bilgiye ulaşmada teknolojinin kritik bir öneme sahip olduğu günümüzde internet ve bilgisayarın bilgiye erişimde doğru kullanımının sağlanması, kullanıcının kişisel ve akademik gelişimi için bir fırsat olabilir. Çalışmada internet bağımlılığı olan katılımcıların interneti hangi amaçla kullandığı sorgulanmamıştır. İnternet ve bilgisayar bağımlılığı konusunda kişilerin kullanım zamanları yanında interneti ne amaçla kullandıkları da önem taşımaktadır.

KAYNAKLAR

1. Leo Sang-Min Whang, Lee S, Chang G. Internet over-Users' psychological profiles: a behavior sampling analysis on internet addiction. *Cyberpsychol Behav* 2003;6(2):143-50.
2. American Psychiatric Association, DSM-5 Development. Internet Gaming Disorder. <http://www.dsm5.org/Pages/Default.aspx> (Erişim tarihi: 20.05.2012).
3. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu. Genişbant Hizmetlerinde Şeffaflık Düzenlemeleri ve Hizmet Kalitesi Uygulamaları. Ankara; Eylül 2012:10-11 .
4. Durak BA, Kılıç N. İnternet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, sosyal destek, psikolojik belirtiler ve bazı sosyo-demografikdeğişkenler arasındaki ilişkiler. *Turk J Psychol* Haziran 2011;26 (67):1-10.
5. İnternetin Doğuşu ve Gelişimi. <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~sadi/dersler/ebb/ebb467-guz2000/umut-p.html> (Erişim tarihi: 20.05.2012).
6. Caplan SE. Problematic internet use and psychosocial well-being: Development of a theory-based cognitive-behavioral measurement instrument. *Comput Human Behav* 2002;18(5): 553-75.
7. Çoban A, Gümüşel O. Alkol ve Madde Bağımlılığı. İstanbul: NP Yayınları; 2008:40-5.
8. Goldberg's message 1996, Internet Addiction Support Group, Is There Truth in Jest? John Suler's The Psychology of Cyberspace. This article created August 1996, revised March 1998. <http://users.rider.edu/~suler/psyber/supportgp.html> (Erişim tarihi: 20.05.2012).
9. O'Reilly M. Internet Addiction: A new disorder enters the medical lexicon. *CMAJ* 1996;154(12):1882-3.
10. Bingham JE, Piotrowski C. On-line sexual addiction: A contemporary enigma. *Psychol Rep* 1996;79(1):257-58.
11. Kim K, Ryu E, Chon MY et al. Internet addiction In Korean adolescents and its relation to depression and suicidal ideation: a questionnaire survey. *Int J Nurs Stud* 2006; 43(2):185-92.
12. Chuang YC. Massively multiplayer online roleplaying game-induced seizures: a neglected health problem in internet addiction. *Cyberpsychol Behav* 2006; 9(4):451-6.
13. Young KS, Rodgers R. The relationship between depression and internet addiction. *Cyberpsychol Behav* 1998; 1(1):25-8.
14. Jang, KS, Hwang, SY, Choi JY. Internet addiction and psychiatric symptoms among Korean adolescents. *The Journal of School Health* 2008;78(3):165-71.
15. Spada M, Langston B, Nikčević AV. The role of metacognitions in problematic Internet use. *Comput Hum Behav* 2008;24(5):2325-35.
16. Yang CK, Choe BM, Baity M. SCL-90-R and 16PF Profiles of Senior High School Students With Excessive Internet Use. *Can J Psychiatry* 2005; 50(7):407.
17. Yen JY, Yen CF, Chen C. Family factors of internet addiction and substance use experience in Taiwanese adolescents. *Cyberpsychol Behav* 2007;(10)3:323-9.
18. Tsai C, Lin S. Internet addiction of adolescents in Taiwan: An Interview Study. *Cyberpsychol Behav* 2003;6(6):649-52.
19. Caplan SE. Preference for online social interaction: a theory of problematic internet use and psychosocial wellbeing. *Communication Research* 2003; 30(6): 625-48.
20. Chak, K, Leung L. Shyness and Locus of Control as Predictors of Internet Addiction and internet use. *Cyberpsychol Behav* 2004;7(5):559-70.
21. Kubey R W, Lavin, MJ, Barrows JR. Internet use and collegiate academic performance decrements: Early findings. *Journal of Communication* 2001; 52(2): 366-82.
22. Günüş S, Kayri M. Türkiye'de İnternet Bağımlılık Profili ve İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik-Güvenirlik Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2010;39: 220-32.
23. Young K. *Innovations in Clinical Practice (Volume 17)* by VandeCreek L, Jackson TL (Ed.), Sarasota FL: Professional Resource Press, 1999.
24. Dockrell S, Kelly G. Computer-related posture and musculoskeletal discomfort in schoolchildren. Erişim yeri: <http://www.iea.cc/ECEE/pdfs/art0232.pdf> (Erişim: 21.05.2013).
25. Chan PA, Rabinowitz T. A cross-sectional analysis of video games and attention deficit hyperactivity disorder symptoms in adolescents. *Annals of General Psychiatry*. 2006;24: 5-16. Erişim yeri: <http://www.biomedcentral.com/content/pdf/1744-859X-5-16.pdf> (Erişim: 21.05.2013).
26. Cengizhan C. Bilgisayar ve internet bağımlılığı. İstanbul: 9. Türkiye'de İnternet Konferansı, 2003.
27. Goldberg, I. Goldberg's message 1996. Erişim yeri: <http://www.users.rider.edu/~suler/psyber/supportgp.html>. (Erişim tarihi: 14.09.2008).
28. Beck AT. An inventory for measuring depression. *Arch Gen Psychiatry* 1961;4(6):561-71.
29. Guy W. *Clinical Global Impressions: ECDEU Assessment Manual for Pharmacology*, revised edition. National Institute of Mental Health, Dept. of Health, Education and Welfare Publication (ADM). 1976:218-22.
30. Hisli N. Beck Depresyon Envanteri'nin Üniversite Öğrencileri için Geçerliği, Güvenirliği. *Psikoloji Dergisi*. 1989;6(23):3-13.

31. Tegin B. Depresyonda bilişsel bozukluklar: Beck modeline göre bir inceleme. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1980.
32. Dalbudak E, Evren C, Aldemir S, Coşkun KS, Uğurlu H, Yıldırım FG. Relationship of Internet Addiction Severity With Depression, Anxiety, and Alexithymia, Temperament and Character in University Students. *Cyberpsychol Behav Soc Netw* 2013;16(4):272-8.
33. Odabaşoğlu G ve ark. İnternet bağımlılığı kaç yaşında başlar? Sıradışı bir vaka üzerinden Çocuk ve ergenlerde internet bağımlılığı. 3. Ulusal Bağımlılık Kongresi Bilimsel Çalışmalar Kitabı; 2006:56.
34. Üneri ÖŞ, Tanıdır C. Evaluation of internet addiction in a group of high school students: A cross-sectional study. *Düşünen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*. 2011;24:265-72.
35. Gökçearsan Ş, Günbatır MS. Ortaöğrenim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama* 2012;2(2):10-24.
36. Bayraktutan F. Aile içi ilişkiler açısından internet kullanımı. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Yapı – Sosyal Değişime Bilim Dalı; 2005.
37. Türkiye Büyük Millet Meclisi. Dönem: 24 Yasama Yılı: 2 S. Sayısı: 381. Bilgi Toplumu Olma Yolunda Bilişim Sektöründeki Gelişmeler İle İnternet Kullanımının Başta Çocuklar, Gençler ve Aile Yapısı Üzerinde Olmak Üzere Sosyal Etkilerinin Araştırılması Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu. Ankara: Haziran 2012; 475-1066.